

**“O’TGAN KUNLAR” va “ANDISHA VA G’URUR” ASARLARIDA
IJODKOR MAHORATI**

Saibnazarova Mahliyo Asatulloevna

Mustaqil izlanuvchi, Technology, Management And Communication

Institute Ingliz tili katta o’qituvchisi

Tashkent, Uzbekistan

0009-0003-5713-4560

Annotatsiya: Milliy qahramonlar tushunchasi asrlar davomida tarixiy rivoyatlarda, adabiyot va san’atda markaziy mavzu bo’lib kelgan. Bu raqamlar ko’pincha jamiyatning ideallari, fazilatlari va intilishlarini ifodalaydi. Bu qahramonlarni yaratishdagi ijodiy va badiiy mahorat, xususan, oldingi tarixiy davrlarga oid asarlar o’sha davrning ijtimoiy-siyosiy, madaniy va hissiy manzaralari haqida ko’p narsalarni ochib beradi. O’tgan asrlardagi asarlar, xoh ular adabiy matnlar, badiiy asarlar, ilmiy kashfiyotlar yoki falsafiy risolalar bo’lsin, zamonaviy madaniyat, tafakkur va taraqqiyotni shakllantirishda hal qiluvchi rol o’ynadi. Ko’pincha "madaniy meros"ning bir qismi deb ataladigan bu asarlar nafaqat o’z davrining intellektual yutuqlarini ifodalaydi, balki kelajakdagi rivojlanish uchun asosiy qurilish bloklari bo’lib xizmat qiladi. Ushbu maqolada “o’tgan kunlar” asarlarida milliy qahramonlar yaratilishi ortidagi badiiy jarayon va madaniy kontekst o’rganilib, ular adabiyot, tasviriy san’at va spektakl orqali qanday tasvirlanganligi o’rganiladi. Bu siymolar ortidagi ijodiy mexanizmlarni chuqur o’rganish orqali ularning milliy o’ziga xoslik va jamoaviy xotiraga ta’sirini yaxshiroq tushunishimiz mumkin. Ushbu maqola "o’tgan kunlar" asarlarining doimiy ahamiyatini o’rganadi, ularning madaniy o’ziga xoslikni saqlash, inson bilimini oshirish va intellektual nutqni rivojlantirishdagi rolini tahlil qiladi. Maqolada o’tmishdagi asarlar merosi bugungi kunni anglash va kelajakni shakllantirish, inson tabiati, jamiyat taraqqiyoti va ilmiy kashfiyotlar haqida muhim tushunchalar berishda muhim ahamiyatga ega ekanligi ta’kidlanadi.

Kalit so’zlar: kashfiyot, madaniyat, ijtimoiy-siyosiy, milliy qahramon, intellektual, hissiy, adabiyot, ta’sir, muhim.

**THE CREATIVE AND ARTISTIC SKILL IN CREATING NATIONAL
HEROES IN "DAYS GONE BY"**

Saibnazarova Mahliyo Asatulloevna

Technology, Management And Communication Institute

English senior teacher

Tashkent, Uzbekistan

Mahliyo0626@gamil.com

+99895 018 72 07

0009-0003-5713-4560

Annotatsiya: *The concept of national heroes has been a central theme in historical narratives, literature, and art for centuries. These figures often represent the ideals, virtues, and aspirations of a society. The creative and artistic skills involved in crafting these heroes, particularly in works from earlier historical periods, reveal much about the socio-political, cultural, and emotional landscapes of the time. Works from past centuries, whether they be literary texts, artworks, scientific discoveries, or philosophical treatises, have played a pivotal role in shaping contemporary culture, thought, and progress. These works, often referred to as part of the "cultural heritage," represent not only the intellectual achievements of their time but also serve as fundamental building blocks for future developments. This article explores the artistic process and cultural context behind the creation of national heroes in works of the "days gone by," examining how they were portrayed through literature, visual arts, and performance. By delving into the creative mechanisms behind these figures, we can better understand their impact on national identity and collective memory. This article investigates the enduring importance of works from "days gone by," analyzing their role in preserving cultural identity, advancing human knowledge, and fostering intellectual discourse. The article argues that the legacies of past works are critical for understanding the present and shaping the future, providing essential insights into human nature, societal development, and scientific discovery.*

Keywords: *discovery, culture, socio-political, national hero, intellectual, emotional, literature, impact, essential.*

Kirish

Mustaqillik davrida ingliz va o'zbek adabiyotining rivojlanishida xorijiy davlatlar bilan ilmiy adabiy aloqalar kuchayib bormoqda. Ayniqsa, millatimizni jahon miqyosiga olib chiqayotkan milliy asarlarni yaratgan ijodkorlarni ijodini tipologik usulda o'rganish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Jahon adabiyotining ta'siri o'zbek adabiyotining shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Dunyo adabiyotshunosligda milliy qahramonni yaratishda ijodkor badiiy mahorati muammosi ingliz adiblarining asarlarida aks etgan o'ziga xos xususiyatlari, ularning ijtimoiy belgilari asosida tasniflanishi kabi masalalar ustida tadqiqotlar olib borilayotgan bo'lishiga qaramasdan ijodkor badiiy mahorati muammosini keng qamrovda o'rganish ta'qozo etmoqda. Ingliz romantizmning yetuk mutafakkuri Jane Austen asarlarida milliy qahramon yaratish mahorati turli aspektlarda talqin etilgan. Mana shuning uchun bir ijodkorning o'zidan keying adiblar va boshqa milliy adabiyotlarga ta'sirini o'rganish ta'qozo etadi. Shuning uchun ingliz romantizm bilan o'zbek jadid adabiy vakillarini qiyoslab o'rganish oldimizga qo'yilgan maqsadga olib kelishi mumkin.

O'zbek adabiyotshunosligining milliy adabiyoti taraqqiyotida muhim ro'l kashf etgan Abdulla Qodiriy jahon adabiyotidagi asosiy tendensiyalardan xabardor bo'lgan. Bu jihatdan ingliz-o'zbek adabiy aloqalari va XX asr boshlarida milliy adabiyotlarda sodir bo'lgan ijodiy jarayonlarni qiyosiy o'rganish maqsadga olib kelishi mumkin. Negaki, "adabiyot- jamiyat hayotida ezgu qadriyat va an'analarni chuqur qaror toptirishda,

xususan, xalqimiz, ayniqsa yosh avlodning ma'naviy-intelektual salohiyati, ongu tafakkuri va dunyo qarashini yuksaltirishda, ona-Vatani va xalqiga muhabbat hamda sadoqat tuyg'usi bilan yashaydigan barkamol shaxsni tarbiyalashda beqiyos ahamiyatga ega" yangi bosqichida milliy adabiyotshunosligimizda falsafiy fundamental asarlarni, ulardagi obrazlar va xronotopni jahon Renessansi davri ijod namunalari, ensiklopedik xarakterga ega bo'lgan shoh asarlar bilan tipologik tadqiq etish ustuvor vazifalar qatoriga kiradi.

Asosiy qism

Abdulla Qodiriy "O'tkan kunlar" romanida milliy qahramonlarni yaratishda o'zining badiiy mahoratini namoyon etadi. U xalqning urf-odatlarini, an'analari va tarixiy voqealarini chuqur tahlil qilib, qahramonlar orqali milliy ruhni aks ettiradi.

Milliy qahramonlar va ularning tasvirlanish.

Otabek roman davomida adolat va erkinlik uchun kurashadi. U o'zining qishloqdagi adolatsizliklarga qarshi chiqishi, o'z xalqining haq-huquqlarini himoya qilishga intilishi bilan ajralib turadi. Masalan, Otabekning o'z qishlog'ida adolatsizlikka qarshi kurashi, o'zining do'stlari va yaqinlari bilan birgalikda qiyinchiliklarga duch kelishi, uning qahramonligini yanada kuchaytiradi. U o'zining kuchli iroda va qat'iyligi bilan xalqning umidlarini o'zida mujassam etadi.

Kumushbibini Otabekning sevgilisi sifatida, o'zining mustaqil va kuchli xarakteri bilan ajralib turadi. U Otabekning kurashlariga qo'shiladi va uning orzularini qo'llab-quvvatlaydi. Masalan, Kumushbibini Otabekning qiyinchiliklariga sabr-toqat bilan yondashadi va uning maqsadlariga erishishda yordam beradi. U o'zining sevgi va sadoqatini namoyon etgan holda, o'zbek ayolining kuchli ruhini va mustaqil fikrini aks ettiradi.

O'zbek oyim o'zida milliy urf – odatlarni mujassamlantirgani va o'z obro e'tibori, qiymati shu urf – odatlarning bayroqdori ekanligidagiligi yaxshi biladi. Agar uning ongi va vujudidan urf – odatlar silsilasini sidirib tashlansa, u mahalla ko'yni boshqa oddiy hotinlaridan biriga aylanadi, dono eriga bo'lgan ta'siri ham bug'lanib ketadi. Shuning uchun ham u farzandining baxtini emas, balki o'zining ona sifatidagi go'yo haqoratlangan obrosini tiklashni o'ylaydi.

Yusufbek hoji O'zbek oyimdan farqli o'laroq el yurt taqdirini o'ylaydi, xalq tashvishi bilan yashaydi, o'lkani kelajagi haqida qayg'uradi. U ana shu jihati bilan romandagi barcha qahramonlardan yuksakdir. Yozuvchi bu obrazi orqali tarix oldida mas'uliyatli bo'lgan ajdodlarimizning rus bosqinchiligi arafasidagi holatini tasvirlaydi.

Zaynab asarning Kumush va Otabek singari markaziy qahramoni emas. U Yusufbek hoji va O'zbek oyim oilasiga Otabekning hotinlik ekanini bila turib, ya'ni kundshlik azoblariga rozi bo'lib tushkan. Shu ma'noda u o'zini kutayotkan taqdirga avvaldan rozi. Uning to'ygacha va to'ydan keying holatiga rozi bo'lishining o'zida sharq ayollariga hos milliy sifatlar – mutelik, ota–ona irodasiga bo'ysunish, taqdir oldida bo'yin egish bor. Kumushbibini bilan raqobatlashuvchi kundoshi sifatida, an'anaviy qadriyatlar va ko'pxotinlik masalalarini ko'taradi. U o'zining oila va jamiyatdagi o'rnini saqlab qolish uchun kurashadi. Masalan, Zaynabning Otabekka bo'lgan hissiyotlari va uning o'z o'rnini

saqlab qolish uchun qilgan harakatlari, o'zbek jamiyatidagi ijtimoiy muammolarni ochib beradi. U orqali Qodiriy ko'pxotinlik va ayollarning jamiyatdagi o'rnini haqida fikr yuritadi.

Xulosa

Qodiriy "O'tgan kunlar" asari bilan o'zbek romanchiligiga asos solibgina qolmay, milliylikimiz namunalari qatorida tura oladigan, ajoyib, umrboqiy asarni yaratishga erishgan. A. Qodiriy birinchi romanini yozishga kirishishdan avval qardosh xalqlar adabiyotidagi romonjanridagi asarlarni o'rganibgina qolmay, uning milliy adabiyotimizda mavjud bo'lgan ildizlarini ham o'rganib chiqqan.

Katta ijtimoiy yukni o'z zimmasiga olmasin asarning Otabek va Kumush muhabbati asosiga qurilishi, xalq milliy qahramonlarining ko'pkina hususiyatlarining Otabek obrazida mujassamlantirilishi, qahramonning o'z muhabbati yo'lida juda ko'p imtihondan o'tishi, hatto o'limlarga duch kelib so'nggi lahzalarda ajal og'zidan qutilib chiqishi va boshqalar Qodiriyning xalq og'zaki ijodi namunalaridan haqida guvohi bo'lamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdulla Qodiriy. „O'tkan kunlar“ ham o'tkan kunlar" tanqidi ustida ba'zi izohlar. Sharq haqiqati, 1929-yil, 218-son
2. Sirojiddin Ahmad. Istibdod zamonining qiyofasi („Qodiriyshunoslik“ka bir nazar). Abdulla Qodiriy asarlari to'plami, „Obid ketmon“ (4-kitob). Info Capital Group, Toshkent, 2017-yil, 278-bet.
3. Habibulla Qodiriy. Otamdan xotira (Otam haqida). Abdulla Qodiriy asarlari to'plami, „Adibni xotirlab“ qismi (5-kitob)
5. „«O'tkan kunlar» romani ilk bor arab tilida nashr etildi“. <https://kun.uz>. Kun.uz. Qaraldi: 2024-yil 24-aprel
6. Qodiriy A. O'tkan kunlar /tarixiy roman/. – T.:O'zadabiy-nashr, 1958. -371 b. 67-68.b.
7. Айбек. Полное собрание сочинений. Том XIV. Ташкент, издательство «Фан», 1979.
8. Qodiriy A. O'tkan kunlar /tarixiy roman/. – T.:O'zadabiy-nashr, 1958. -371 b. 73.